

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
ІСТОРІЯ ЛІНГВІСТИКИ

підготовки бакалавра

спеціальності 035 Філологія

освітньо-професійної програми Мова і література (англійська). Переклад

Силабус навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ ЛІНГВІСТИКИ» підготовки бакалавра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою Мова і література (англійська). Переклад.

Розробник: Малімон Леся Костянтинівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри практики англійської мови.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри практики англійської мови (протокол № 1 від 31 серпня 2020 р.).

Завідувач кафедри: Коляда Е. К.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова та література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 90 год / 3 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3-й
		Лекції 24 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 40 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 6 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		Українська

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова та література (англійська). Переклад Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 90 год / 3 кредити		Рік навчання 2
		Семестр 3-й
		Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 4 год.
		Самостійна робота 66 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 12 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Малімон Леся Костянтинівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент кафедри практики англійської мови
Посада	доцент
Контактна інформація	+380679763929
	Mail.Malimon@ukr.net , malimon@eenu.edu.ua
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi
	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є функціонування та розвиток наукових шкіл світової лінгвістики, характеристика їх основних принципів, методик дослідження й аналіз найважливіших здобутків визначних мовознавців минулого та сучасності. Історія мовознавства демонструє різні шляхи та методи дослідження мови, встановлює зв'язок між численними способами опису мови, пояснює причини неоднакових інтерпретацій явищ в різних наукових школах і напрямках на всіх етапах розвитку мовознавства.

В курсі враховані комунікативні, культурні та психологічні чинники, що сприяють створенню та функціонуванню різних лінгвістичних теорій. Особлива увага приділяється фактору взаємозв'язку та наслідування мовознавчих ідей. Мовознавство – метатеоретична дисципліна, оскільки загальномовознавчі моделі та поняття експліцитно чи імпліцитно постійно функціонують у різних галузях при поясненні як лінгвальних, так і позалінгвальних явищ таких, як різні теоретичні течії (формалізм, структуралізм, молодограматизм, неолінгвістика тощо), які можна інтерпретувати з точки зору актуалізації тої чи іншої загальнонаукової і галузевої парадигми.

2. Пререквізити/Постреквізити

Дисципліна є складовою частиною циклу навчальних курсів із загальної теорії мови, тісно взаємодіє з філософією, історією, логікою, соціологією, соціолінгвістикою, етнолінгвістикою, літературознавством, психологією. Сучасне мовознавство – це комплекс численних дисциплін, загальне мовознавство базується на знаннях як з лінгвістичних, так і нелінгвістичних курсів і є дисципліною, що підвищує лінгвістично-професійний та інтелектуальний рівень майбутнього фахівця. Лінгвістична історіографія допомагає зрозуміти стан науки про мову на даному етапі й тенденції сучасного розвитку мовознавства.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Ознайомити студентів з мовознавчими процесами, основними етапами становлення й розвитку мовознавства, з проблематикою основних його напрямів, надати знання про природу, властивості мови, впливи та взаємовпливи різних мов, засвоїти мовознавчі терміни; розширити й поглибити знання з теорії мовознавства, засвоїти методологічний апарат лінгвістичного аналізу.

4. Результати навчання (компетентності).

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

знати: основні етапи становлення і розвитку мовознавства, проблематику основних його напрямів; практично використовувати теоретичні знання, а саме: характеризувати мовознавство Давньої Індії, Давнього Китаю, античне та арабське мовознавство; визначати основні проблеми та представників мовознавства Середньовіччя та епохи Відродження; репрезентувати передвісників та основоположників порівняльно-історичного мовознавства, їх лінгвістичні погляди та метод

дослідження; характеризувати основні напрями у мовознавстві другої половини ХІХ століття (натуралістичний, психологічний, молодограматизм); прояснити сутність та проблематику основних шкіл, структуралізму і генеративізму, неогумбольдтіанства у різних проявах; охарактеризувати розвиток українського мовознавства; визначити особливості різноманітних напрямів сучасного мовознавства.

Опанувавши поданий матеріал, студенти повинні **вміти**: чітко характеризувати головні періоди історичного розвитку лінгвістики; розрізняти специфіку та проблеми різних напрямів мовознавства, їх представників та коло їхніх наукових інтересів; логічно та аргументовано викладати проблематику сучасних напрямів розвитку лінгвістики, давати визначення основних понять, характеризувати дослідження провідних учених певного напрямку; синтезувати знання, отримані з попередніх теоретичних і практичних курсів, для характеристики та аналізу мовних явищ.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	Форма контр./ бали
Змістовий модуль 1. Наука про мову від зародження до ХІХ ст.							
Тема 1. Зародження науки про мову		1	1				
Тема 2. Розвиток світового мовознавства в ХІV-ХVІІІ ст.		1	1				
Тема 3. Формування та розвиток порівняльно-історичного мовознавства в ХІХ ст.		2	1		4		
Тема 4. Філософія мови в ХІХ ст.		2	1		4		
Тема 5. Молодограматичний етап в мовознавстві: Лейпцизька лінгвістична школа		2	2		4		
Тема 6. Молодограматичний етап в мовознавстві: Московська та Казанська лінгвістичні школи		2	2		2		
Разом за модулем 1	47	10	4		14	2	ДС/5+ ІРС/4
Модульна контрольна робота							20
Змістовий модуль 2. Напрями мовознавства ХХ-ХХІ ст.							
Тема 7. Пошуки нових шляхів у лінгвістичних дослідженнях ХХ ст.		2	2				
Тема 8. Становлення лінгвістичного структуралізму		1	2		2		
Тема 9. Копенгагенська лінгвістична школа		1	2		2		
Тема 10. Празька лінгвістична		2	2		4		

школа							
Тема 11. Американський структуралізм		2	2		4		
Тема 12. Лондонська та Французька лінгвістичні школи		2	2		2		
Тема 13. Розвиток мовознавства в радянський період		2	2				
Разом за модулем 2	91	12	14		14	2	ДС/5+ ІРС/4
Модульна контрольна робота							20
Змістовий модуль 3. Розвиток мовознавства на сучасному етапі							
Тема 14. Сучасні лінгвістичні течії		2	2		12	2	
Разом за модулем 3	42	2	2		12	2	ДС/5+ ІРС/2
Модульна контрольна робота							20
Всього годин:		90	24	20		40	6

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.	Форма контр./ бали
Змістовий модуль 1. Наука про мову від зародження до XIX ст.							
Тема 1. Зародження науки про мову. Розвиток світового мовознавства в XIV-XVIII ст.		0,5	0,25		5		
Тема 2. Формування та розвиток порівняльно-історичного мовознавства в XIX ст.		0,5	0,25		5		
Тема 3. Філософія мови в XIX ст.		0,5	0,25		5		
Тема 4. Молодограматичний етап в мовознавстві		0,5	0,25		5		
Разом за модулем 1	47	2	1		20	4	ДС/5+ ІРС/2
Модульна контрольна робота							20
Змістовий модуль 2. Напрями мовознавства XX-XXI ст.							
Тема 5. Пошуки нових шляхів у лінгвістичних дослідженнях XX ст.		0,5	0,25		5		
Тема 6. Становлення лінгвістичного структуралізму. Копенгагенська лінгвістична школа		0,5	0,25		5		

Тема 7. Празька лінгвістична школа		1	0,5		5		
Тема 8. Американський структуралізм		1	0,5		5		
Тема 9. Лондонська та Французька лінгвістичні школи		0,5	0,25		5		
Тема 10. Розвиток мовознавства в радянський період		0,5	0,25		5		
Разом за модулем 2	91	4	2		30	8	ДС/5+ ІРС/6
Модульна контрольна робота							20
Змістовий модуль 3. Розвиток мовознавства на сучасному етапі							
Тема 11. Сучасні лінгвістичні течії		2	1		16	2	
Разом за модулем 3	42	2	1		16	2	ДС/5+ ІРС/2
Модульна контрольна робота							20
Всього годин:	90	8	4		66	12	

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студентів охоплює 30 годин і спрямована на подальше формування лінгвістичної компетенції, розвиток та розширення світогляду студентів у мовознавчому аспекті, збагачення словникового запасу студента, розвиток навичок правильного структурного оформлення усного та писемного лінгвістичного дискурсу.

Теми, що винесені на самостійну роботу, розглядаються на лекціях частково. Враховуючи специфіку теоретичного курсу, завдання з самостійної роботи для студентів інституту іноземної філології пов'язані з роботою над оригінальними текстами праць видатних лінгвістів.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Август Шлейхер «Компендій порівняльної граматики індоєвропейських мов»	8
2	О.О. Потебня «Думка й мова»	8
3	Вільгельм Гумбольдт «Про різницю будови людських мов и його вплив на духовний розвиток людського роду»	8
4	Луї Єльмслєв «Мова й мовлення»	8
5	Леонард Блумфільд «Низка постулатів для науки про мову»	8
	Разом	40

IV. Політика оцінювання

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

При вивченні курсу студент виконує такі види робіт: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу на семінарах, виконання індивідуальних завдань, написання тематичних контрольних тестів. Навчальний курс складається з трьох кредитів, які закінчуються **заліком**. Сумарна кількість балів, яку студент отримує при засвоєнні змістових модулів за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку, яка відповідає: зараховано, незараховано з необхідністю повторного складання.

Поточне оцінювання, яке має на меті перевірку рівня знань студента, здійснюється викладачем протягом семестру на лекційних і семінарських заняттях у межах змістового модуля. Поточне оцінювання включає в себе поточну роботу студента під час лекційних і семінарських занять (у кожному змістовому модулі – максимум по 5 балів за дискусію) та 10 балів за індивідуальну роботу студента в межах курсу, індивідуальна робота студента включає підготовку конспектів та представлення наукових праць видатних науковців в галузі мовознавства (всього 5 праць – по 2 бали за кожен), оцінку за тренінги із застосування різних методик викладання іноземних мов (максимум – 10 балів). Максимальна оцінка студента за поточне оцінювання становить 40 балів.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль, який здійснюється провідним викладачем, має на меті перевірку рівня знань студента під час виконання модульних тестів. Відсутність студента на модульному тесті оцінюється у “0” балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для студента можливе за умови його відсутності з поважної причини відповідно до графіка, затвердженого кафедрою практики англійської мови. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за модульну контрольну роботу в межах кожного змістового модуля, становить 20. Максимальна кількість балів за модульний контроль після написання двох модульних контрольних робіт дорівнює 60.

Рівень знань студента за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення кожного змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в залікову відомість.

VI. Шкала оцінювання

Поточний контроль						Підсумковий контроль		
40						60		
Модуль 1			Модуль 2			Модуль 3		
Дискусія під час практичних занять			Індивідуальна робота студента з працями лінгвістів			Модульна контрольна робота		
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 3
10	10	10	4	4	2	20	20	20

Критерії оцінювання знань студента на семінарських заняттях

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студента
5	Студент має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Студент вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
4	Знання студента є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
3	Студент демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Студент здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2	Студент демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
1	Студент може розрізняти об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.

Критерії оцінювання письмових завдань (робота з науковими працями видатних лінгвістів)

Бали	Критерії оцінювання
0	Студент не підготував конспект.
1	Виконані студентом завдання відповідають вимогам від 50 до 75 %.
2	Завдання виконані студентом бездоганно.

Критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Модульна контрольна робота здійснюється провідним викладачем і може проводитись лише один раз в кінці Змістового модуля. Відсутність студента на модульній контрольній роботі без поважної причини оцінюється у "0" балів. Повторне написання контрольної роботи можливе за умови, якщо студент був відсутній на контрольній роботі з поважної причини. Написання контрольної роботи відбувається в найкоротший термін, узгоджений з провідним викладачем.

Максимальна оцінка студента за модульну контрольну роботу у кожному змістовому модулі становить **20 балів**. Модульна контрольна робота складається з питань у вигляді тесту і оцінюється в 20 балів відповідно.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Алпатов В. М. История лингвистических учений : учеб. пособие / В. М. Алпатов. – 3-е изд., испр. и доп. – М. : Языки славянской культуры, 2001. – 368 с.
2. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2008. – 240 с.
3. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови : навч. посібник / С. П. Бевзенко. – К. : Вища шк., 1991. – 232 с.
4. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства : короткий нарис : навч. посібник / С. П. Бевзенко. – К. : Вища шк., 2006. – 144 с.
5. Березин Ф. М. История лингвистических учений : учебник / Ф.М. Березин. – 2-е изд. – М. : Высшая школа, 1984. – 315 с.
6. Березин Ф. М. Общее языкознание : учебник / Ф.М. Березин, Б.Н. Головин. – М. : Просвещение, 1979. – 224 с.
7. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство : навч. посібник / С. І. Дорошенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 288 с.
8. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : підручник / Ю. О. Карпенко. – 2-е вид., стер. – К. : Академія, 2009. – 336 с.
9. Ковалик І. І. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки : навч. посібник / І. І. Ковалик, С. П. Самійленко. – К. : Вища школа, 1985. – 216 с.
10. Кодухов В. И. Общее языкознание : учебник / В. И. Кодухов. – М. : Высш. школа, 1974. – 304 с.
11. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник / М. П. Кочерган. – 3-є вид. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2010. – 464 с.
12. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики: аналітичний огляд : навч. посібник / О. О. Селіванова. – К. : Фітосоціоцентр, 1999. – 148 с.
13. Семчинський С. В. Загальне мовознавство : підручник / С. В. Семчинський. – К. : “ОКО”, 1996. – 413 с.
14. Удовиченко Г. М. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичних учень : навч. посібник / Г. М. Удовиченко. – К. : Вища школа, 1980. – 216 с.
15. Шулежкова С. Г. История лингвистических учений : учеб. пособие / С. Г. Шулежкова. – 3-и изд., испр. – М. : Флинта : Наука, 2007. – 406 с.

Додаткова література

16. Амирова Т. А. Очерки по истории лингвистики / отв. ред. Г. В. Колшанский / Т.А.Амирова. – Москва : Наука, 1975. – 560 с.
17. Беликов В. И. Социолингвистика : учебник / В. И. Беликов. – Москва : Рос. гос. гуманитар. ун-т, 2001. – 440 с.
18. Белянин В. П. Психолингвистика : учебник / В. П. Белянин. – Москва : Флинта : МПСИ, 2003. – 228 с.18
19. Белянин В. П. Психолингвистика : учебник / В. П. Белянин. – 5-е изд. – Москва : Флинта : МПСИ, 2008. – 232 с.
20. Бенвенист Э. Общая лингвистика / В. П. Белянин / Пер. с фр. Ю.Н. Караулова и др.; Общ. ред., вступ. ст. и коммент. Ю.С. Степанова. – 2-е изд., стереот. – М.: УРСС, 2002. – 445 с.
21. Березин Ф. М. История советского языкознания. Некоторые аспекты общей теории языкознания: хрестоматия для филол. специальностей / Ф.М. Березин. – 2-е изд, испр. и доп. – М. : Высшая школа, 1988. – 528 с.
22. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика : учеб. пособие / В. Д. Бондалетов. – Москва : Просвещение, 1987. – 160 с.
23. Глущенко В. А. Принципи порівняльно-історичного дослідження в історії мовознавства. Московська лінгвістична школа : навч. посібник / В. А. Глущенко. – Дніпропетровськ : [б. в.], 1996. – 136 с.
24. Жовтобрюх М. А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918–1941) / М.А. Жовтобрюх. – К. : Наук. думка, 1991. – 260 с.
25. Загнітко А. П. Історія українського мовознавства в особах : наук.-навч. посібник / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – Ч. 1. – 184 с.
26. Зеленюк А. С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. Аспекти, методи, прийоми та процедури вивчення мови : посібник / А. С. Зеленюк. – 2-ге вид., перероб. – Луганськ : Альма-матер, 2002. – 283 с.
27. Зеленюк А. С. З історії лінгвістичних вчень / А. С. Зеленюк. – Луганськ : Альма-матер, 2002.
28. Иванова Л. П. Курс лекцій по общему языкознанию / Л. П. Иванова. – К. : Освіта України, 2006. – 312 с.
29. Кириченко Г. С. Нариси загального мовознавства : навч. посібник: у 2 ч. / Г. С. Кириченко, С. В. Кириченко, А. П. Супрун; за ред. А. П. Супрун. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008 // Ч. I: Мова, її будова та функції в суспільстві. – 2008. – 168 с.
30. Кириченко Г. С. Нариси загального мовознавства : навч. посібник: у 2 ч. / Г. С. Кириченко, С. В. Кириченко, А. П. Супрун; за ред. А. П. Супрун. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008 // Ч. II: Основні етапи розвитку науки про мову. – 2008. – 224 с.
31. Лурия А. Р. Письмо и речь : Нейролингвистические исследования : учеб. пособие / А. Р. Лурия. – Москва : Академия, 2002. – 346 с.
32. Маслова В. М. Лингвокультурология : учеб. пособие / В. М. Маслова. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 208 с.
33. Німчук В. В. Мовознавство на Україні в 14-17 ст. : монографія / В. В. Німчук; відп. ред. В. М. Русанівський. – К. : Наук. думка, 1985. – 224 с.
34. Общее языкознание / под. общ. ред. А.Е. Супруна : учеб. пособие. – Минск : Вышэйшая школа, 1983. – 456 с.
35. Питання теорії мови в зарубіжному мовознавстві. – К. : Наукова думка, 1976. – 256 с.

36. Попова З. Д. Общее языкознание / З. Д. Попова. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1987. – 212 с.19
37. Психолингвистика в очерках и извлечениях : хрестоматия : для аспирантов вузов / под общ. ред. В. К. Радзиховской. – Москва : Академия, 2003. – 462 с.
38. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О.Селіванова. – Полтава : Довкілля. – К, 2008. – 712 с.
39. Семчинський С. В. Загальне мовознавство : підручник / С. В. Семчинський. – К. : Вища шк., 1988. – 328 с.
40. Соссюр Ф. Курс общей лингвистики / [науч. ред. М. Э. Рут]. – Москва : Прогресс, 1999. – 432 с. 1
41. Соссюр Ф. Заметки по общей лингвистике / Ф. Соссюр; общ. ред., вступ. ст. и коммент. Н. А. Слюсаревой. – 2-е изд. – Москва : Прогресс, 2000. – 280 с.
42. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания / Ю. С. Степанов. – М. : Просвещение, 1975. – 272 с.
43. Фрумкина Р. М. Психолингвистика : учебник / Р. М. Фрумкина. – Москва : Академия, 2001. – 316 с.
44. Шадура Т. Н. Общее языкознание / Т .Н. Шадура. – Тбилиси : Ганатлеба, 1983. – 490 с.
45. Шарафутдинова Н. С. Теория и история лингвистической науки / Н. С. Шарафутдинова. – М. : Восток-Запад; Владимир : ВКТ, 2007. – 381.
46. Ющук І. П. Вступ до мовознавства : навч. посібник / І. П. Ющук. – К. : Рута, 2000. – 128 с.